

Eğitim Düzeyi ile Vergi Gelirleri İlişkisi: İlkokul ve Ortaokul Öğrencileriyle Ampirik Bir Çalıřma¹

The Relationship between Education Level and Tax Income: An Empirical Study with Primary and Secondary School Students

Mustafa KANDAK² ve Gamze MERTOL³

²MEB, Isparta Merkez Mehmet Köse İlkokulu, Sınıf Öğretmeni
bjkandak@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7404-7598

³MEB, Tokat Pazar Atatürk İlkokulu, Sınıf Öğretmeni
akkayagamze@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9937-7841

Geliş Tarihi: 17.02.2021

Kabul Tarihi: 30.03.2021

ÖZ

Ülke vatandaşlarının vergiye olan tutumları vergi bilinci olarak nitelendirilir. Bu tutumların artı yönde olması ülkedeki mükelleflerinin vergi verme konusunda istekli olmaları, eksi yönde olması ise mükelleflerin vergi kaçırmaya meyilli olmaları olarak nitelendirilir. Vergi bilinci kazandırmada eğitimin etkisini tespit etmek amacıyla Mehmet Köse İlkokulu ve Ortaokulu öğrencilerine ampirik bir çalışma yapılmıştır. Çalışma öncesinde öğrencilerin vergi bilinç düzeyleri; üç uzman görüşü alınarak oluşturulan ve öğretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış üç sınıf öğretmeninin eleme ve seçme yöntemleriyle nihai halini alan ön test ile tespit edilmiştir. Daha sonra aynı öğrencilere sınıf öğretmenleri tarafından derslerdeki kazanımlarla, vergi bilincinin işlendiği kazanımları örtüştürerek dersi işlemeleri sağlanmıştır. Eğitimler sonrasında aynı öğrencilere; üç uzman görüşü alınarak oluşturulan ve öğretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış üç sınıf öğretmeninin eleme ve seçme yöntemleriyle nihai halini alan son test uygulanarak vergi bilinci düzeylerinde olumlu bir gelişme olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilere uygulanan ön test ve son test; öğrencilerin yönlendirilmeye müsait olmaları sebebiyle açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Soruların açık uçlu olması, likert ölçeğinin uygulanmasını mümkün kılmamıştır. Bu sebeple anket cevapları eğitim öncesi-sonrası ve negatif-pozitif olarak

¹ Bu çalışma, Mustafa KANDAK'ın (2020) "Eğitim Düzeyi ile Vergi Gelirleri İlişkisi: İlkokul ve Ortaokul Öğrencileriyle Ampirik Bir Çalışma" isimli proje çalışmasının bir bölümüdür.

gruplanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın konu içeriğini oluşturmak ve detaylandırmak adına ise; vergi, vergi bilinci ve eğitim konularında alanyazın taraması yapılmış ve örneklere dayanan veri toplama aracı hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda, eğitimin vergi bilinci kazandırma konusunda ne derece önemli olduğu ve olumlu vergi bilinci kazanan nesillerin mali yönden ülkeye vereceği destek, istatistiksel yönden ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, ilkokul, ortaokul, vergi, vergi bilinci.

ABSTRACT

The attitude of the citizens of the country to tax is defined as tax awareness. The positive attitude of these attitudes is defined as the willingness of the taxpayers in the country to pay taxes, and the negative direction is defined as the taxpayers' tendency to evade tax. An empirical study was conducted with Mehmet Köse Primary and Secondary School students in order to determine the effect of education on raising tax awareness. Tax awareness of students before the study; It was determined by the pre-test, which was formed by taking the opinions of three experts and took its final form with the elimination and selection methods of three classroom teachers who completed twenty years in the teaching profession. Later, the same students were made to teach the lesson by their classroom teachers by matching the gains in the lessons with the gains on tax awareness. After the trainings to the same students; It has been determined that there is a positive development in tax awareness levels by applying the final test, which was formed by taking the opinions of three experts and which was finalized with the elimination and selection methods of three classroom teachers who completed twenty years in the teaching profession. Pre-test and post-test applied to students; it was composed of open-ended questions due to the students being available to be directed. The open-ended questions did not make it possible to apply the Likert scale. For this reason, the questionnaire responses were grouped and interpreted before and after the training and as negative-positive. In order to create and detail the subject content of the research; the literature on tax, tax awareness and education has been searched and a data collection tool based on examples has been prepared. As a result of the research, the importance of education in raising tax awareness and the financial support that the generations who gain positive tax awareness will provide to the country have been revealed statistically.

Keywords: Education, primary school, secondary school, tax, tax awareness.

GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim meydana getirme sürecidir. “En genel anlamıyla belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir” (Fidan, 2012). Robinson (2018)’e göre eğitimin amacı, başarılı bireyler, aktif ve vicdanlı vatandaşlar olabilsinler diye, öğrencilerin içinde yaşadıkları dünyayı ve yeteneklerini anlamalarını kolaylaştırmaktır. Alanyazında eğitimin değişik tanımları yer almaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Arslan, Ersözlü, Aydoğan, İskender, Helvacı, ve Turhan (2009)’a göre eğitim; bireylerin yaşama yollarını kavramasında, toplumun standartlarını ve inançlarını kazanmasında etkili olan bir süreçtir. Eğitim, önceden belirlenen esaslara göre, bireylerin davranışlarında gelişmeler sağlanması için yapılan, planlı dizgilerdir. Eğitim kelimesi Türkçe “eğmek” kökünden türemiştir. “Ağaç yaş iken eğilir.” Atasözünde geçen eğmek kelimesi de bu anlamda kullanılarak, çocukların genç yaşta eğitilebileceğinin önemi vurgulanmıştır. Atasözünden de hareketle çocukların en kalıcı davranış kazandığı yaş aralığı ilkokul ve ortaokul zamanlarıdır (Mertol, 2018). Öğrenmenin yaşı yoktur ama en etkili olduğu yaş aralığı bu zamanlardır. Bu yaşlarda, verilmek istenen bilgiler öğrenciler tarafından daha kolay kavranırken ve öğrencilerin zihinlerinde de daha kalıcı olmaktadır. İkokul ve ortaokulda öğrenilen bilgiler, kazanımlar ve deneyimler ömür boyu unutulmaz. Çoğu insan lise matematik ya da Türkçe öğretmeninin adını hatırlamazken; ilkokul öğretmenin adını

kolay kolay unutmaz. Bu sebeple çocuklar, ilkokul ve ortaokulda iyi bir vatandaş olmayı, çalışkan, başarılı, dürüst bir insan olmayı öğrenirse hayat boyu bu karakterde birer birey olarak hayatlarına devam ederler. Tersine bir durumda ise kişiliği oturmamış, davranış bozukluğu olan, suça meyilli bireyler olarak hem ülkesine hem de ailesine sorun yaşatmaya devam ederler. Devletlerde ilkokul ve ortaokul döneminde verilen eğitimin önemini bilmekte ve bütün bireylerin bu dönem eğitimlerini alması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmaktadır. İlkokul ve ortaokulda bireyler bir yandan bedensel gelişim sağlarken bir yandan da sosyal ve kişisel gelişim kazanırlar. Bu dönemde kişilikleri gelişirken vatandaşlık ve dürüstlük gibi kazanımları da öğrenmiş olurlar.

Vergiler ülkelerin en önemli gelir kaynaklarıdır. Bu sebeple tüm bireyleri vergilerini zamanında ödeyen mükellefler olarak yetiştirmek, ülkelerin kalkınması ve halkın refah içinde yaşaması açısından büyük önem arz etmektedir. Böyle bir toplum oluşturmak da hiç şüphesiz eğitim ile mümkün olmaktadır. Çünkü erken yaşta verginin önemini kavrayan ve çevresinde bu eğitimle yetişmiş örnek mükellefler gören bireyler ileride bu bilinçle hareket edecek ve sorumlu mükellefler olarak meslek hayatlarına başlayacaktır (Karabulut, Mertol ve Alkan, 2017).

Ömür ve Bellikli (2019)'ye göre vergi, devletin vatandaşlarının ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için gerekli harcamaların en önemli finansman kaynağıdır. Buna rağmen vergiler, belki de yasalara dayandırılarak toplandığı için, bir yük olarak algılanmaktadır. Ülkelerin en önemli gelir kaynaklarından olan vergilerin, küçük yaşlarda verilecek eğitim ile mükelleflere zaruri bir görev olarak kazandırılması büyük önem teşkil etmektedir. İlkokul ve ortaokul öğrencilerine eğitim gördükleri okulların, eğitim veren öğretmenlerin, eğitim aldıkları kitapların hepsinin toplanan vergiler sayesinde gerçekleştirildiğini aktarmak bile, onların ileride bilinçli birer vergi mükellefi olmasına önemli katkı sağlayacaktır.

“Vergi bilinci, vergiler konusunda kişinin sahip olduğu olumlu ve olumsuz tüm bilgi ve algıların toplamını ifade eden kavramdır” (Demir, 2013). Uyanık (2019)'a göre vergi mükellefi kişilerin ya da gelecekte vergi mükellefi olacak bireylerin ödemeleri gereken verginin farkında olmalarına vergi bilinci denilebilir. Vergi bilinci denildiğinde genellikle akla vergiye olumlu bakanlar yani vergi verenler gelmektedir. Oysa vergi ile ilgili olumsuz düşüncelerde vergi bilinci olarak kabul edilmektedir. Önemli olan kişilerin bilinçlerinin doğru yönlendirilmesi ve şekillendirilmesidir. Bu da ancak etkili ve verimli bir eğitimle mümkün olur.

Çubukçu ve Gültekin (2006)'e göre ilköğretim eğitimi, ileride bilinçli bir vatandaş olabilmeleri için gerekli olan temel bilgi ve becerilerin bireylere aktarıldığı önemli bir dönemdir. Bu dönemde; öğrencilere kazandırılacak olan bilinçli vatandaşlık olgusu sayesinde, vergiye olumlu bakan ve vergi kavramının zorunluluk değil ihtiyaç olduğunu bilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

İlkokul ve ortaokulda öğrencilere verilecek olan eğitimlerle kazandırılacak olumlu vergi ahlakı, diğer eğitim dönemlerinden daha etkili olacağı için bireyde daha kalıcı izli davranış değişiklikleri sağlayacaktır. Bu davranışı kazanan bireyler vergi konusunda ülkesinin menfaatlerini kendi menfaatlerinden üstün tutarak vergi kaçırma eyleminden uzaklaşacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, eğitim düzeyi ve vergi bilinci arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca yapılan bu çalışma ile İlkokul ve ortaokulda verilecek eğitimler pozitif vergi bilinci kazandırmada etkili midir? sorusunun cevabı araştırılmıştır. Araştırma, Isparta Merkez Mehmet Köse İlkokulu 2. 3. 4. Sınıf ve Mehmet Köse Ortaokulu 5. 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerine verilecek olan farklı türdeki eğitimlerle, vergi bilincinin olumlu yönde arttırılabileceğinin gözlemlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın amacı olarak test edilecek hipotezler şu şekilde belirlenmiştir.

H₀ hipotezi: Vergi bilinci geliştirmede, vergi bilinci ile ilgili yapılacak olan eğitimlerin etkisi yoktur.

H₁ hipotezi: Vergi bilinci geliştirmede, vergi bilinci ile ilgili yapılacak olan eğitimlerin etkisi vardır.

Sağbaşı ve Başoğlu (2005)'na g3re vergi konusunda bilinçlendirme programlarının ilköğretim çağında başlatılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu yaşlarda eğitim alan bireylerin ileride vergilerini d3zenli 3deyen m3kellefler olacaklarını ve vergi kaçırma eğiliminde olmayacaklarını belirtmişleridir.

iek ve Bitlisli (2017)'ye g3re vergi eğitimi alan 3đrencilerin, vergi eğitimi almayan 3đrencilere oranla vergiye karşı olumlu tutum geliştirdikleri g3r3lm3řt3r. Vergi bilinci ve farkındalık oluşturma konusunda vergi eğitiminin 3nemli olduğu vurgulanmıştır. Vergi eğitimlerinin k33k yaşlarda verilmesi ve b3t3n bireylerin bu eğitimden faydalanmasının sağlanması toplumun vergi bilincinin y3kselmesinde 3nemli rol oynayacağını belirtmiştir.

Yıldız ve Bakır (2019)'a g3re vergi bilincinin yerleşmesi ve gelişmesi için 3đrencilere, vergi ile ilgili temel bilgilerin lisans d3zeyinden 3nceki eğitimlerde 3đrencilere verilmesi gerekmektedir. Karacan (2019)'a g3re çocukların k33k yaşlarda vergi konusunda eğitim almaları vergiyi daha kolay içselleştirerek benimsemesinde ve gelecekte vergiye g3n3ll3 bireyler olarak yetişmesinde 3nemli rol oynamaktadır. Vergi bilinci arttırmada Mill3 Eğitim Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığının ortak y3r3tt3đ3 vergi ile ilgili çalışmaların etkili olacağı varsayılmaktadır. Taytak (2010)'a g3re vergi bilinci geliştirmede ailede başlayan eğitimin okulda desteklenmesi ve ileriki eğimlerde de bu bilincin vurgulanmasının, vergiye olumlu yaklaşan bireyler yetiştirme konusunda etkili olacaktır. Sağlam (2013)'a g3re vergi algısı ve vergi bilincinin y3ksek olmasında, 3đrencilerin aldıkları iktisat ve maliye dersleri etkili olmuştur. akır (2010)'a g3re ilköğretim çağındaki çocukların etkili ve eğlenceli eğitimlerle verginin; vatandaşlık g3revi olduğu ve hizmet olarak topluma d3neceğinin aktarılabilceğini belirtmiştir. Gencil ve Kuru (2012)'ya g3re vergi m3kellefi olan her kesime eğitim verilmesi, vergi denetimi konusunda denetmenlere yardımcı olacaktır. Demir ve Ciğerci (2016)'ye g3re vergi ile ilgili verilen eğitimlerle, vergi algısı gelişebilecek ve olumlu vergi bilinci artışı olacaktır. Karaca, Oktay ve Yemez (2020)'a g3re gerek aile içi gerekse formal eğitim ile okulda verilecek olan vergi ahlakı eğitimlerinin gelecek nesillerin vergiye uyumlu olarak yetişmeleri konusunda 3nemli bir etkiye sahip olacaktır.

Vergi, 3lkelerin faaliyetlerini s3rd3rebilmesi açısından çok 3nemlidir. Bu alışma m3kelleflerin vergilerini 3dediği bir toplum yaratmak amacıyla, ilkokul ve ortaokul çağındaki bireylere verilecek eğitimlerin pozitif vergi bilinci kazandırmadaki etkisini ortaya koymak açısından 3nemlidir.

Y3NTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma Isparta Merkez Mehmet K3se İlkokulu ve Ortaokulu 3đrencilerine yapılmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında; 3đrencileri y3nlendirmemek amacıyla 3 3zman g3r3ř3 alınarak oluşturulan ve 3đretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış 3 3nif 3đretmeninin eleme ve seçme y3ntemleriyle nihai halini alan açık uçlu 12 adet sorudan ve 4 adet demografik sorudan oluşan 3n test uygulanmıştır. Daha sonra iki hafta boyunca 3đrencilere; vergi, vergi bilinci, verginin 3lke ekonomisine katkısı, verginin 3lke vatandaşlarına katkısı gibi konularda eğitimler verilmiştir. Eğitimler devam ederken okul panolarında da vergi ile ilgili g3rsel materyallerden yararlanılmış ve 3đrencilerin (www.vergibilinci.gov.tr) adresinden faydalanmaları ve buradaki etkinlikleri yapmaları istenmiştir. Eğitimlerin sonunda 3đrencilerin vergi bilinci d3zeylerinin tekrar saptanması için 3n testte uygulanan sorular son test olarak tekrar uygulanmıştır.

Araştırmanın uygulandığı ilkokul ve ortaokul ağı çocuklarının y3nlendirilmeye açık olmaları sebebiyle; kendi fikirlerini açıkça belirtebilmeleri için ankette açık uçlu sorular kullanılmıştır. Bu sebeple kapalı uçlu soruların 3leklendirilmesinde kullanılan psikometrik anket t3r3 olan likert 3leği kullanılmamıştır. 3đrencilere, eğitim 3ncesi ve eğitim sonrası uygulanan açık uçlu anket sorularının birbirine yakın olan cevapları, frekans dağılımlarına g3re gruplanmıştır. Elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada, ilkökul ve ortaokul öğrencileri hedef evren olarak belirlenmiştir. Bu evrenin sayı bakımından çok olması sebebiyle araştırmada, evrenden örneklem yolu tercih edilmiştir. Örneklem olarak; Isparta Merkez Mehmet Köse İlkokulu 2. 3. 4. Sınıf öğrencileri ve Mehmet Köse Ortaokulu 5. 6. 7. 8. sınıfı öğrencileri seçilmiştir. Örneklemin bu şekilde seçilmesinin nedeni; mesleklerin tanıtımında ilkökul eğitiminin, karakter gelişiminde de ortaokul eğitiminin büyük önem taşıması varsayımıdır. Eğitimle, öğrencilerde vergi bilincinde olumlu düşünceler meydana getirmek ve bu çalışmaları ortak kültür olarak bütün eğitim kurumlarına sunmak amacıyla bu örneklem seçilmiştir.

Tablo 1. İlkokul ve Ortaokulda Kayıtlı Öğrenci Sayısı

Okul Düzeyi	Türkiye Geneli	Isparta Merkez	Mehmet Köse Okulu
İlkokul	5 005 927	21 747	169
Ortaokul	5 354 069	24 228	119

Bilgiler MEB 2019-2020 İstatistiklerinden alınmıştır. (www.sgb.meb.gov.tr)

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın konu içeriğini oluşturmak ve detaylandırmak adına; vergi, vergi bilinci ve eğitim konularında alanyazın taraması yapılmış ve örneklere dayanan veri toplama aracı hazırlanmıştır. Alanyazın taraması yapılırken; 2010-2020 yılları arasına ait 15 makale, 2010 öncesinden 10 makale toplam 25 makale, 8 kitap, 1 bildiri, 2 lüksek lisans tezi, 5 web sitesi olmak üzere toplam 41 kaynaktan faydalanılmıştır.

Öğrencilerin yönlendirilmeye müsait olmaları sebebiyle öğrencilere; üç uzman görüşü alınarak oluşturulan ve öğretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış üç sınıf öğretmenin eleme ve seçme yöntemleriyle nihai halini alan, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Soruların açık uçlu olması likert ölçeğinin uygulanmasını mümkün kılmamıştır. Bu sebeple anket cevapları eğitim öncesi-sonrası ve negatif-pozitif olarak gruplanmış ve yorumlanmıştır.

Araştırma verileri 2020-2021 eğitim-öğretim yılı I. Döneminde, üç uzman görüşü alınarak oluşturulan ve öğretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış üç sınıf öğretmenin eleme ve seçme yöntemleriyle nihai halini alan 12 adet açık uçlu soru ve 4 adet demografik sorudan oluşan anket çalışması ile toplanmıştır. Anket soruları ve araştırma bölümleri ilgili alanyazın çalışmaları ile yapılandırılmıştır.

Mehmet Köse İlkokulu 2. 3. 4. Sınıfa kayıtlı öğrenciler ve Mehmet Köse Ortaokulu 5. 6. 7. 8. Sınıfa kayıtlı öğrencilerine uygulanan anketin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ankete verilen cevaplar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve oluşturulan temalara ait kategoriler bulunmuş olup her bir kategori için frekanslar verilmiştir. Frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Yüzde ve frekanslara göre yorumlama yapılmıştır. Yüzde ve frekans hesabında “SPSS for Windows (22.0)” istatistik analiz programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilere yöneltilen 4 adet demografik soruların cevapları ve cevaplamalarının yorumlanması şu şekildedir;

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	108	47,57
Kız	119	52,43
Toplam	227	100

Tablo 3. Katılımcıların Baba Mesleği

Meslek Grubu	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Serbest Meslek	69	30,40	30,40
Memur	63	27,75	58,15
İşçi	56	24,66	82,81
Esnaf	31	13,66	96,47
Emekli	5	2,2	98,67
İşsiz	3	1,33	100
Toplam	227	100	

Tablo 4. Katılımcıların Anne Mesleği

Meslek Grubu	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Serbest Meslek	34	14,97	14,97
Memur	48	21,15	36,12
İşçi	17	7,49	43,61
Esnaf	6	2,64	46,25
Emekli	1	0,45	46,70
Ev Hanımı	121	53,30	100
Toplam	227	100	

Tablo 5. Katılımcıların Aile Gelir Durumu

Gelir Durumu	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Düşük	38	16,74	16,74
Orta	171	75,33	92,07
Yüksek	18	7,93	100
Toplam	227	100	

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin %47,57'sinin erkek, %52,43'ünün kız olduğu, Tablo 3 ve Tablo 4 incelendiğinde; babaların %96,47'sinin, annelerin ise 46,25'inin çalıştığı, Tablo 5 incelendiğinde ise velilerin %83,26'sının maddi durumunun orta seviye ve üzeri olduğu görülmektedir.

Vergiye Karşı Tutum ile İlgili Bulgular

Araştırmada öğrencilere; vergi, vergi bilinci, vergiye karşı olan tutumları konularında kendi fikirlerini belirtmeleri ve yönlendirilmemeleri adına 12 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Sorulara verdikleri cevaplar yüzdelik olarak tabloya aktarılmış ve yorumlanmıştır. Öğrencilerin son test sorularına verdikleri cevaplar sonucunda, olumlu artışlar kalın, italik yazı ile belirtilmiştir. Araştırmanın temel hipotezi; vergi bilinci ile eğitim arasında pozitif bir ilişki olduğuudur.

H_0 hipotezi: Vergi bilinci geliştirmede, vergi bilinci ile ilgili yapılacak olan eğitimlerin etkisi yoktur.

H_1 hipotezi: Vergi bilinci geliştirmede, vergi bilinci ile ilgili yapılacak olan eğitimlerin etkisi vardır.

Öğrencilere yöneltilen üç uzman görüşü alınarak oluşturulan ve öğretmenlik mesleğinde yirmi yılını tamamlamış üç sınıf öğretmenin eleme ve seçme yöntemleriyle nihai halini alan 12 açık uçlu anket soruları hem eğitim öncesinde hem de eğitim sonrasında öğrencilere sorulmuştur. Ayrıca bu sorular eğitimlerde bazen açık bir şekilde bazen de diğer kazanımlarla ilişkilendirilerek öğrencilere yöneltilmiştir.

Öğrencilerde merak uyandırmak amacıyla, onlara ankette ilk olarak “Sizce okulumuzun ısınma, elektrik ve su giderleri nereden karşılanıyor?” sorusu yöneltilmiştir ve öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 6’da gruplandırılmıştır.

Tablo 6. Sizce Okulumuzun Isınma, Elektrik ve Su Giderleri Nereden Karşılanıyor?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	K. yüzde	Frekans	Yüzde	K. Yüzde
Okul Müdüründen	38	16,74	16,74	3	1,32	1,32
Ailemizden	64	28,19	44,93	14	6,17	7,49
Öğretmenlerimizden	23	10,13	55,06	8	3,52	11,01
Bilmiyorum	45	19,83	74,89	4	1,76	12,77
Devletten, vergilerden	57	25,11	100	198	87,23	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 6 incelendiğinde; öğrencilerin %74,89’unun okulun giderlerinin nereden karşılandığını yanlış bildiği ya da hiç bilmediği görülmüştür. Verilen eğitimler sonrasında öğrencilerin %87,23’ü okul giderlerinin verilen vergiler sayesinde devlet tarafından karşılandığını belirtmişlerdir. *Eğitim sonrası, bilmiyorum cevabı verenlerin oranı %19,83’ten %1,76’ya düşmüştür. Diğer bir ifadeyle okul giderlerinin nereden karşılandığını bilmeyenlerin %91,11’i verilen eğitimler sonrasında okul giderlerinin devlet tarafından karşılandığını belirtmiştir.* Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Devlet nasıl para kazanır?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 7’de gruplandırılmıştır. Gruplama yapılırken öğrencilerin verdikleri yakın cevaplar ortak cevap olarak gruplandırılmıştır. Örneğin; belediye, valiler, okullar, hastaneler gibi cevaplar kamu kuruluşları şeklinde tek cevap olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 7. Devlet Nasıl Para Kazanır?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cezalardan	25	11,01	11,01	30	13,21	13,21
Vatandaşlardan	43	18,94	29,95	51	22,47	35,68
Aldığı vergilerden	67	29,52	59,47	101	44,49	80,17

Başka ülkelere yaptığı satışlardan	14	6,17	65,64	12	5,29	85,46
Kamu kuruluşlarından	19	8,37	74,01	8	3,53	88,99
Bilmiyorum	59	25,99	100	25	11,01	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 7 incelendiğinde; eğitim sonrası devletin gelir kaynakları hakkında bilgi sahibi olmadığını belirten öğrencilerin oranında eğitim öncesine oranla %57,63'lük bir azalma görülmektedir. Verilen eğitimlerle öğrenciler gelir kaynakları hakkında bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. **Ayrıca öğrenciler, eğitim öncesinde vergi kavramının ne olduğunu bilmeyen öğrencilerin verilen eğitimlerle devletin bir gelir kaynağını öğrenmeleri de tablo 7'de istatistiksel olarak görülmüştür. Bu oran eğitim öncesinde %29,52 iken eğitim sonrasında %44,49'a yükselmiştir. Yani %50,71'lik bir artış meydana gelmiştir.** Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilerin “Vergi kelimesini hiç duydunuz mu?” sorusuna verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda gruplandırılmıştır.

Tablo 8. Vergi Kelimesini Hiç Duydunuz mu?

Cevaplar	Eğitim Öncesi		Eğitim Sonrası	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet Duydum	188	82,81	224	98,67
Hayır Duymadım	39	17,19	3	1,33
Toplam	227	100	227	100

Tablo 8 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin eğitimler öncesinde %82,81'i (188 Öğrenci) vergi kavramını daha önce duyduğunu, %17,19 u ise duymadığını ifade etmiştir. Eğitimler sonrasında vergi kavramını duyanların oranı %15,86 artış göstererek %98,67'ye yükselmiştir. Vergi kavramını daha önce duymayan öğrenci sayısı eğitim öncesinde 39 iken eğitim sonrasında 3 öğrenciye düşmüştür. **Yani verilen eğitimler ile vergi kavramını bilen öğrenci sayısında %92,30'luk bir artış meydana gelmiştir.** Bu soru bakımından, elde edilen bu bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilerin “Vergi denilince aklınıza ne geliyor?” sorusuna verdikleri yanıtların gruplandırılması Tablo 9'da yapılmıştır. Tablo 9'da yer alan cevaplar öğrencilerin çoğunluğunun verdiği ortak cevaplardır. Öğrencilerin cevaplarından anlam bakımından yakın olanları gruplandırılmış ve o şekliyle tabloya yansıtılmıştır. Örneğin; bazı öğrenciler devletin yol yapmak için aldığı para, okul yapmak için aldığı para, hastane yapmak için aldığı para, devlete verdiğimiz para şeklinde cevaplar vermiştir. Tabloda bu cevaplar devletimizin bize hizmet etmesi için devlete ödenen para şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca cevaplardan millete borç, şehitlerimize borcumuz, vatanımıza borcumuz gibi ortak anlam taşıyan cevaplar da Devlete borç cevabı olarak tabloda belirtilmiştir.

Tablo 9. Vergi Denilince Aklınıza Ne Geliyor?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	K. Yüzde	Frekans	Yüzde	K. Yüzde
Devlete Borç	22	9,69	9,69	37	16,30	16,30
Zorla alınan para	19	8,37	18,06	12	5,29	21,59
Ödenmesi gereken para	21	9,25	27,31	29	12,77	34,36
Belediyeye verilen para	16	7,04	34,35	21	9,25	43,61
Nereye verildiğini bilmediğim para	36	15,86	50,21	6	2,64	46,25

Bize hizmet etmesi için devlete ödenen para	65	28,64	78,85	119	52,43	98,68
Fikrim yok	48	21,15	100	3	1,32	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 9 incelendiğinde; eğitim öncesinde ankete katılan öğrencilerin %21,15'i vergi ile ilgili bir fikre sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Eğitim sonrası bu oran %1,32 ye gerilemiştir. Eğitimler sonrasında verginin nereye ödendiğinin farkına varan öğrenci sayısında %84,4' lük bir artış sağlanmıştır. **Eğitimler sonunda öğrencilerin %98,68'inin vergi ile ilgili bilgi sahibi olduğu görülmüştür.** Bu soru bakımından, elde edilen bu bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere "Vergi kime ödenir?" sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 10'da gruplandırılmıştır.

Tablo 10. Vergi Kime Ödenir?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Devlete ödenir.	91	40,08	40,08	129	56,82	56,82
Bankaya ödenir.	39	17,18	57,26	5	2,20	59,02
Belediyeye ödenir.	43	18,94	76,20	85	37,45	96,47
Okula ödenir.	12	5,29	81,49	2	0,88	97,35
Bilmiyorum	42	18,51	100	6	2,65	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 10 incelendiğinde; eğitim öncesinde öğrencilerin verginin nereye ödendiğini bilmeyenlerin sayısı toplam öğrenci sayısına oranla %18,51 iken eğitim sonrasında bu oran %2,65'e gerilemiştir. Eğitim öncesinde verginin bankalara ödenen bir para olduğunu düşünenlerin %87,18'i verginin bankalara ödenen bir ücret olmadığını farkına varmışlardır. **Bu tabloda asıl dikkat çekilen nokta ise; öğrencilerin, verginin hem belediyelere hem de devlete verileceğini, aldıkları eğitimle keşfetmişlerdir. Çünkü eğitimlerde belediyelere ait çevre temizlik vergisi, emlak vergisi, ilan vergisi gibi vergi kalemlerinin olduğu vurgulanmıştır. Bu da eğitim sonrası belediyelere vergi verilir diyen öğrenci oranında eğitim öncesine göre %97,67'lik bir artış meydana getirmiştir.** Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, meslekleri ve meslek kavramlarını yeni öğrenen, davranışları yeni yeni şekillenen yaş grubunda yer almaktadır. Bu sebeple; öğrencilere vergi bilincini hem bilişsel hem de davranışsal bilgi olarak aktarmak ve farkındalık oluşturmak adına; "Harçlığında bir bölümünü vergi olarak verir misin?" sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 11'de gruplandırılmıştır.

Tablo 11. Harçlığında Bir Bölümünü Vergi Olarak Verir misin?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayır	62	27,32	27,32	56	24,66	24,66
Evet	71	31,28	58,60	103	45,38	70,04
Bilmiyorum	94	41,40	100	68	29,96	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 11 incelendiğinde; verilen eğitimlerin en büyük etkiyi kararsız olan öğrenciler üzerinde olumlu etki gösterdiği görülmektedir. *Eğitim sonrasında, bu soruya “Hayır” ve “Bilmiyorum” cevabı veren öğrenci sayısında %20,51 azalma görülürken, vergi vermek isteyen öğrencilerde eğitim öncesine oranla %45,07’lik bir artış meydana gelmiştir.* Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Anneniz, babanız ya da siz alışveriş sonrasında fiş alıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin cevapları Tablo 12’de gruplandırılmıştır.

Tablo 12. Anneniz, Babanız ya da Siz Alışveriş Sonrasında Fiş Alıyor musunuz?

Cevaplar	Eğitim Öncesi		Eğitim Sonrası	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Hayır	46	20,26	32	14,09
Evet	181	79,74	195	85,91
Toplam	227	100	227	100

Tablo 12 incelendiğinde; eğitim *alan öğrencilerin, yaptıkları alışveriş sonucu fiş alma ya da ebeveynlerine fiş aldırma alışkanlığında %7,17’lik artış meydana geldiği görülmüştür.* Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Sizce yaptığımız alışverişler sonucunda neden fiş alıyoruz? sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo 13’de gruplandırılmıştır.

Tablo 13. Sizce Yaptığımız Alışverişler Sonucunda Neden Fiş Alıyoruz?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	K. Yüzde	Frekans	Yüzde	K. Yüzde
Markete ne kadar ödediğimizi görmek için	37	16,30	16,30	28	12,34	12,34
Aldığımız ürünlerin fiyatını öğrenmek için	42	18,50	34,80	31	13,66	26
Ürünleri iade edeceğimizde gerekli olduğu için	13	5,73	40,53	8	3,53	29,53
Devletin vergi almasına yardımcı olmak için	98	43,17	83,70	151	66,51	96,04
Bilmiyorum	37	16,30	100	9	3,96	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 13 incelendiğinde; eğitim öncesinde fişlerin asıl amacını bilmeyen öğrenci sayısı ankete katılan toplam öğrenci sayısının %56,83’ü iken eğitim sonrası bu oran %33,49’a düşmüştür. *Alışveriş sonucunda alınan fişlerin asıl amacının devletin vergi alması olduğunu bilenlerin oranında eğitim öncesine göre %54,08’lik bir artış görülmektedir. Alınan fişlerin ne anlama geldiğini eğitim öncesi bilmeyen öğrenci sayısında eğitim sonrasında %75,68’lik bir azalma görülmektedir.* Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Yaptığımız alışveriş sonucunda satıcı fiş vermezse ne yaparsınız?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 14’de gruplanmıştır.

Tablo 14. Yaptığınız alışveriş sonucunda satıcı fiş vermezse ne yaparsınız?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Fiş İsterim	39	17,18	17,18	146	64,32	64,32
Bir şey demem	122	53,74	70,92	24	10,57	74,89
Bir daha oradan alışveriş yapmam	24	10,58	81,50	40	17,62	92,51
Bilmiyorum	42	18,50	100	17	7,49	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 14 inceliğinde; öğrencilerin fiş almama oranı eğitim öncesinde toplam öğrencinin %82,82 iken bu oran eğitim sonrasında %35,68'e düşmüştür. **Başka bir yorumlamada ise; öğrencilerin** eğitim sonrasında fiş alma alışkanlığı, eğitim öncesinde %17,18 iken **eğitim sonrasında bu oran %274,39'luk artış göstererek %64,32'ye yükselmiştir. Bu oran yapılan çalışmada tespit edilen en yüksek artıştır. Bu artış aynı zamanda eğitimin**, öğrenciye bilinç kazandırmadaki en büyük etki olduğunun da istatistiksel kanıtıdır. Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_1 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Sizce devlet vergi almalı mı almamalı mı?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdiği cevaplar Tablo 15’de gruplanmıştır.

Tablo 15. Sizce Devlet Vergi Almalı mı Yoksa Almamalı mı?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	K. Yüzde	Frekans	Yüzde	K. Yüzde
Bence almalı	61	26,87	26,87	132	58,15	58,15
Bence almamalı	109	48,02	74,89	73	32,16	90,31
Bilmiyorum	57	25,11	100	22	9,69	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 15 incelendiğinde; öğrencilere, vergilerin nerelerde kullanılacağını anlatılması, verginin devlete olan katkısı, düzenli vergi ödemenin ülkenin gelişmişlik düzeyine etkisi gibi konuların eğitimlerde anlatılmasının etkisi istatistiksel olarak görülmüştür. Şöyle ki eğitimler sonrasında devlet vergi almamalı diyen öğrenci oranında %33,03'lük ve bilgi sahibi olmayan öğrencilerde %61,04'lük bir azalma görülürken, vergi almalı diyen öğrenci sayısında %116,39'luk ciddi bir artış meydana gelmiştir. Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilere “Sizce devlet vergi almasa ne olur?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplar Tablo 16’da gruplanmıştır.

Tablo 16. Sizce Devlet Vergi Almasa Ne Olur?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Paramız azalmayacağı için iyi olur	32	14,09	14,09	15	6,60	6,60
Herkes zengin olur	12	5,29	19,38	8	3,53	10,13
Hiçbir değişiklik olmaz	18	7,93	27,31	11	4,84	14,97

Ülkemiz gelişemez	49	21,58	48,89	61	26,87	41,84
Ülkemiz fakirleşir	40	17,62	66,51	48	21,15	62,99
Devlet yeni kamu binaları yapamaz	41	18,07	84,58	75	33,05	96,04
Bilmiyorum	35	15,42	100	9	3,96	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 16 incelendiğinde; verginin önemini anlatan eğitimler sayesinde öğrenciler verginin devlet için önemli bir gelir kaynağı olduğunu kavradığı görülmektedir. Öğrenciler düzenli vergi gelirleri olan devletlerin kalkınacağını, halkına hizmet binaları inşa edeceğini belirtmişlerdir. **Eğitim sonrasında verginin alınmasının insanlar üzerinde olumsuz etki bırakacağını düşünen ve fikri olmayan öğrenci sayısı 97’den 43’e düşmüştür.** Yani %55,67’lik bir azalma meydana gelmiştir. **Eğitim sonrasında verginin; ülkenin gelişimi, halkın huzuru ve refahı için önemli olduğunu belirten öğrenci sayısında** eğitim öncesine göre %41,54’lük bir artış sağlanmıştır. Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Öğrencilerin, vergi vermemenin kötü bir davranış olduğunu ve vergiden kaçmanın kanunen bir suç teşkil ettiğinin farkına varmaları adına, onlara; “Sizce vergi ödemeyen insanlar kişilik olarak nasıl insanlardır?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri ortak cevaplar tek cevap olarak gruplandırılmıştır. Örneğin; kötü insandır, vatan hainidir, hapse girmeli, tutuklanmalı gibi cevaplar suç işleyen insanlar olarak tek cevap halinde tabloya eklenmiştir. Öğrencilerin cevapları Tablo 15’de gruplandırılmış.

Tablo 17. Sizce Vergi Ödemeyen İnsanlar Kişilik Olarak Nasıl İnsanlardır?

Cevaplar	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Parasını vermediği için akıllı insandır	32	14,10	14,10	21	9,25	9,25
Ülkesini sevmeyen insandır	47	20,70	34,80	68	29,95	39,20
Suç işleyen insandır	76	33,48	68,28	112	49,34	88,54
Bilmiyorum	72	31,72	100	26	11,46	100
Toplam	227	100		227	100	

Tablo 17 incelendiğinde; öğrencilere eğitimde vergi kaçırmanın suç olduğu vurgulanmıştır. **Bu vurgunun, vergi vermeyen kişilerin suçlu, ülkesini sevmeyen insanlar olduğunu belirten öğrenci sayısınının 123 öğrenciden 180 öğrenciye çıkmasında etkili olduğu** görülmektedir. **Yani %46,34’lük bir olumlu artış sağlanmıştır. Ayrıca bilgi sahibi olmayan öğrenci oranı eğitim sonrasında %31,72 den %11,46’ya düşmüştür. Ankete katılan 227 öğrenciden 32 tanesi** eğitim öncesinde vergi vermeyen akıllı insandır derken, eğitim sonrasında bu sayı 21 öğrenciye düşmüştür. Bu veriye istatistiksel olarak bakıldığında eğitimin, %34,37’lik **bir olumlu azalma meydana getirdiği** görülmektedir. Bu soru bakımından, elde edilen bulgular H_0 hipotezinin reddedildiğini, H_1 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçları; vergi kavramının, verginin önemini ve en önemlisi de olumlu vergi bilincinin verilecek nitelikli eğitimlerle öğrencilere aktarılabilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir. Demir ve Çiğerci (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde, küçük yaşlarda vergi bilinci kazandırmada eğitimin öneminden bahsettikleri ve bu araştırmaya paralel veriler elde ettikleri, Sağbaşı ve Başoğlu (2005)

da verilecek vergi konulu bu eğitimlerin ilköğretim çağında başlatılması gerektiğini; bu yaşlarda eğitim alan bireylerin ileride vergilerini düzenli ödeyen mükellefler olacaklarını ve vergi kaçırma eğiliminde olmayacaklarını belirtmişleridir. Bu araştırma ile benzer sonuçlar elde eden diğer araştırmalar da ise; Çiçek ve Bitlisli (2017)'ye göre vergi eğitimi alan öğrencilerin, vergi eğitimi almayan öğrencilere oranla vergiye karşı olumlu tutum geliştirdiklerini, Sağlam, (2013)'a göre ise vergi algısı ve vergi bilincinin yüksek olmasında, öğrencilerin aldıkları iktisat ve maliye derslerinin etkili olduğunu belirtmiştir. Çakır (2010) yaptığı araştırma ile; ilköğretim çağındaki öğrencilere, eğlenceli eğitimlerle verginin; vatandaşlık görevi olduğu ve hizmet olarak topluma döneceğinin aktarılabilirliğini belirtmiştir. Yürütülen bu çalışma da, öğrencilere eğitici ve eğlenceli görselliklerle oluşturulan ortamlarda verilen vergi içerikli eğitimlerin, pozitif sonuç vermesinin nedenlerini açıklar niteliktedir.

Çalışma başlangıcında öğrencilerin; vergi konusunda neler bildiğini, vergi hakkındaki düşüncelerini ve verginin önemi konularındaki bilgileri tespit etmek amacıyla ön test uygulanmıştır. Ön testin sonuçları; öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun vergi kavramının ne olduğunu ve verginin alınma sebeplerini doğru bilmediğini, verginin insana bir yük olduğunu düşündüğünü göstermiştir.

Öğrencilere, verilen vergi eğitimleri ve okul içerisinde sergilenen vergi konulu afişlerle, verginin bir yük değil aksine rahat, huzurlu, gelişmiş bir ülkede yaşamak için yaptıkları yatırımlar olduğu kazandırılmak istenmiştir. Verginin her vatandaş için bir sorumluluk ve vatandaşlık görevi olduğu, verilen eğitimler sayesinde öğrencilere aktarılmıştır. Ayrıca, vergi veren kişilerin toplumda saygın bir şekilde anıldığı, vergi vermeyen insanların ise suçlu olarak anıldığı da verilen eğitimlerle öğrencilere anlatılmıştır.

Elde edilen verilere göre, verilen eğitimlerin ve görsel materyallerin öğrencileri vergi konusunda bilinçlendirdiği görülmüştür. Bu araştırma sonuçları göstermiştir ki, toplum temellerinin sağlam atılması, devletlerin gelişmesi, insanların refah içinde yaşaması ve devletlerin uzun yıllar ayakta kalması için kaliteli ve planlı eğitim son derece önemlidir.

Bu çalışma vergi bilinci geliştirmede eğitimin önemini ortaya koymak amacıyla yapılmış bir çalışmadır. Yapılan bu çalışmada da görülmüştür ki, verilen eğitimlerle öğrencilerdeki vergi kavramı, vergi algısı ve vergi bilinci pozitif yönde artış sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. (2011). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akkara, Ö., ve Gencel, U. (2016). Yükseköğretim öğrencilerinin vergiye yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 28-48.
- Arslan, M., Ersöz, Z. N., Aydoğan, İ., İskender, M., Helvacı, M. A., ve Turhan, M. (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Barlas, E., ve Güney, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin vergi bilinç düzeylerinin ve fatura duyarlılıklarının ölçülmesi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 177-197.
- Bayraklı, H. H., Saruç, N.T., ve Sağbaş, İ. (2004). *Vergi kaçırma etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve vergi kaçaklarının önlenmesi: Anket çalışmasının bulguları*. 19. Ulusal Maliye sempozyumunda sunulan bildiri, (s. 224-279). Antalya.
- Çakır, H. (2010). Çocuklarda vergi bilinci oluşturmaya yönelik internet sayfası tasarımı. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 18-34.
- Çelik, K., ve Eroğlu, O. (2014). İlköğretim çağında vergi algısının incelenmesi: Zonguldak ili örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 301-326.
- Çiçek, U., ve Bitlisli, F. (2017). Vergi eğitiminin üniversite öğrencilerinin vergi bilinci ve farkındalığı üzerine etkisi: Bir araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 10(2), 261-278.
- Çoban, H., ve Sezgin, S. (2004, 6). Vergi mükelleflerinin davranışları üzerine ampirik bir inceleme: Denizli örneği. *Yaklaşım Dergisi*, 11, 776-792.
- Çomaklı, Ş. (2008, 6). Mükellef sosyo-psikolojisi açısından vergi ödemeyi etkileyen genel faktörler. *Vergi Dünyası*, 322, 113-120.
- Çubukçu, Z., ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig*, 37, 155-174.
- Demir, İ.C. (2013). *Türkiye'de vergi yükü (objektif ve subjektif yönleriyle)*. Bursa: Dora Yayınları.
- Demir, İ.C., ve Çiğerci, İ. (2016). Vergi bilincinin oluşumunda eğitimin rolü: ilköğretim öğrencileriyle ampirik bir çalışma. *Yönetim ve Ekonomi*, 23(1), 127-143.
- DrSataStats. (2019). 10 28, 2020 tarihinde <https://www.drdatastats.com/illere-gore-turkiyede-ilkokul-ogrenci-sayilari-2018-yili/> adresinden alındı
- Durkheim, E. (2019, 6 16). *Gorgon Dergisi*. 10 3, 2020 tarihinde <https://gorgondergisi.com/egitim-ve-sosyoloji-i-bolum-egitimin-dogasi-ve-rolu/> adresinden alındı
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem.
- Frey, B., ve Torgler, B. (2007). Tax morale and conditional cooperation. *Journal of Comparative Economics (Article in Press)*, 35(1), 136-159.
- Gencel, U., ve Kuru, E. (2012). Vergi kültürü ve vergi politikaları etkileşimi: Türkiye değerlendirmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 29-60.
- Kaneti, S. (1989). *Vergi hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Karabulut, R., Mertol, H., ve Alkan, A. (2017). Üstün yetenekli/zekâlı öğrencilerin medyaya yönelik metafor algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 187-196.
- Karaca, C., Oktay, S., ve Yemez, İ. (2020). Vergi uyumunun ekonomik ve sosyo-kültürel belirleyicileri: Sivas ili örneği. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (2020 Sonbahar Özel Sayı)*, 62-73.
- Karacan, C.İ. (2019). *Ön lisans öğrencilerinin vergiye bakışı ve vergi bilinç düzeyi: Sakarya ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.
- Lewis, A. (1982). The psychology of taxation. *Oxford: Martin Robertson*, 177-181.
- Mertol, H. (2018). *Eğitim sosyolojisi sosyal, kültürel, ahlaki bir sistem ve topluluk olarak okul*. Yayın Yeri: Maya Akademi.
- Nadaroğlu, H. (1996). *Kamu maliyesi teorisi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ömür, Ö. M., ve Bellikli, U. (2019). Vergiye gönüllü uyumu etkileyen sosyal faktörlerin vergi tahsilat oranları ile ilişkisi: Doğu Karadeniz Bölgesindeki seçilmiş illerde bir araştırma. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 241-266.

- Özen, A., Altunoğlu, B. K., ve Öztornacı, E. (2015). Orta öğretim düzeyindeki öğrencilerin vergi algılama düzeylerine ilişkin ampirik bir değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi*, 22(2), 279-289.
- Robinson, K. (2018). *Siz, Çocuğunuz ve Okul*. İstanbul: Deren Matbaacılık.
- Sağbaşı, İ., ve Başoğlu, A. (2005). İlköğretim çağındaki öğrencilerin vergileri algılaması: Afyonkarahisar ili örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, VII(2), 123-144.
- Sağlam, M. (2013). Vergi algısı ve vergi bilinci üzerine bir araştırma: iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinde vergi algısı ve bilinci. *Sosyoekonomi*, 19(19), 315-334.
- Saraçoğlu, F. (2008). Yaş - cinsiyet - medeni durum ve eğitim durumunun vergiye karşı tutum üzerine etkilerinin anket sonuçları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008(2), 16-34.
- Taytak, M. (2010). İlköğretim II: Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma. *Maliye Dergisi*, (158), 496-512.
- TDK. (tarih yok). 11 12, 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tekdere, M. (2013). Eğitim hizmetlerinin yerleşmesinin ekonomik, sosyal ve siyasal boyutları: Türkiye’de uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Torgler, B. (2006). The importance of faith: Tax morale and religiosity. *Journal of Economic Behavior ve Organization*, 61(1), 81-109.
- Uyanık, A. (2019). Vergi bilinci ve vergiye gönüllü uyumun vergi gelirlerine etkilerinin değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, 354-386.
- Vogel, J. (1974). Taxation and public opinion in Sweden: An interpretation of recent survey data. *National Tax Journal*, 27(4), 499-513.
- www.sgb.meb.gov.tr. adresinden 27 Ekim 2020 tarihinde erişildi.
- www.tbmm.gov.tr. adresinden 10 Kasım 2020 tarihinde erişildi.
- www.vergibilinci.gov.tr. adresinden 11 Kasım 2020 tarihinde erişildi.
- Yıldız, G., ve Bakır, Z. (2019). Lise Öğrencilerine Yönelik Vergi Bilinci: Eskişehir Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 294-307

EXTENDED SUMMARY

Purpose

This research was conducted to determine the relationship between education level and tax awareness. In addition, with this study, are the educations to be given in primary and secondary school effective in gaining positive tax awareness? The answer to the question has been investigated. Research, Isparta Central Mehmet Köse Primary School 2nd, 3th and 4th class and Mehmet Köse Secondary School 5th, 6th, 7th and 8th class was carried out in order to observe a positive increase in tax awareness with the trainings to be given. There a son why primary and secondary school students were selected in this study; since there is no negative attitude towards taxes in the subconscious of students at this age, it is proved by scientific research that it will be easier and more permanent to gain positive tax awareness.

Method

The research was conducted on Isparta Central Mehmet Köse Primary and Secondary School students. In the first phase of the research; in order not to direct the students, a pre-test consisting of 12 open-ended questions and 4 demographic questions was applied. Then for two weeks the students; Trainings were given on subjects such as tax, tax awareness, the contribution of tax to the national economy, and the contribution of tax to the citizens of the country. While the trainings were continuing, visual materials related to tax were also used on the boards of our school and students were asked to make use of (www.vergibilinci.gov.tr) and organize activities there. At the end of the training, the questions applied in the pre-test were re-applied as a post-test in order to determine the tax awareness level of the students again.

Due to the fact that the primary and secondary school children where the research was applied are open to guidance; Open-ended questions were used in the questionnaire so that they could express their opinions clearly. For this reason, the Likert scale, which is a type of psychometric questionnaire used in scaling closed-ended questions, was not used. The answers to the open-ended questionnaires applied to the students before and after the education were grouped according to their frequency distributions. Findings obtained were compared and interpreted.

Findings, Conclusion and Discussion

At the beginning of our study, with the pre-test we applied to the students, we determined what they know about tax, their thoughts about tax and their knowledge on the importance of tax. When the results of the pre-test were examined, it was seen that; the majority of students did not know what the concept of tax was. It was observed that some of the students did not know the reasons for taxing correctly and thought that tax was a burden on people. More than half of the students did not know that the main purpose of the vouchers received as a result of shopping was to collect taxes. It has been observed that the students grasped, thanks to the trainings, that buying a receipt and the seller giving a receipt is a civic duty to help the state collect taxes.

Students were informed about tax through tax training and tax posters displayed in the school. Students are taught that tax is not a burden, but rather an investment they make to live in a comfortable, peaceful and developed country. Thanks to the trainings given, it was conveyed to the students that tax is a responsibility and a citizenship duty for every citizen. In addition, the students were informed with the trainings that taxpayers were remembered in the society in a respectable manner, and people who did not pay tax were remembered as criminals.

When the results of the posttest are examined, it is seen that the trainings and visual materials provided raise the awareness of students about tax. The results of this research have shown that quality and planned education is extremely important for the solid foundation of society, the development of states, for people to live in prosperity and for states to survive for many years.

Taxes are the most important sources of income for countries. For this reason, educating all individuals as taxpayers who pay their taxes on time is of great importance for the development of countries and for the prosperity of the people. Creating such a society is undoubtedly possible with education. Because individuals who grasp the importance of tax at an early age and see exemplary taxpayers trained with this education in their environment will act with this awareness in the future and will start their professional life as responsible taxpayers.

This study is a study conducted to reveal the importance of education in raising tax awareness. It was also seen in our study that the tax concept, tax perception and tax awareness among students increased positively with the education provided.